

Ki játszik ilyet, majd megmondom, milyet!

Valószínűleg mindenki csinált már élete során legalább egyszer játékot. Ha máshogy nem, hát úgy, hogy textilbe tekert egy darab fát, fakanalat, kukoricacsutkát, és szemet, száját rajzolva neki kinevezte babának vagy bábunak. No és az milyen csodás, hogy néhány ember felnővén azt a mesterséget választja, hogy játéktárgyakat, játékszereket vagy bábokat készítsen! (De jó is lehet a gyerekeknek lenni!) Vajon ők mivel játszanak a legszívesebben? Számukra mi a JÁTEK?

MÜTYÜRKE

„A kedvenceim a teljesen valóság-hű módon elkészített miniatűr tárgyak, a „mütyürök.” Gyerekkorom óta gyűjtöm őket – legutóbbi szerzeményem egy icipici nyereg meg egy kengyel, de szeretnék hozzá lovat is! Persze nemcsak gyűjtő vagyok: ha van egy kis szabadidőm, nyomban nekiülök „apróságokat” csinálni. Kislányként makkból készítettem egy szép kis hajót, amiről apukám váltig állította, hogy az fel fog borulni, én meg addig kísérleteztem, míg a hajó talpon nem maradt a víz tetején.” (Vinczéné Fuchs Mária, bábkészítő)

Mütyürke: 1.) Kisebb dísz tárgy 2.) Egy valóságban létező tárgy kis méretű, finom kidolgozása mása.

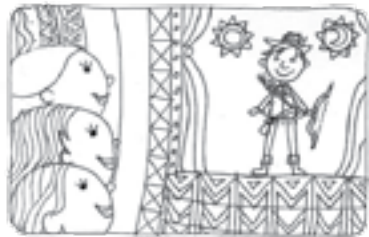

JANKÓ

„A legkedvesebb játékomat én találtam ki és

én is készítettem el. Egy kicsi emberke ő: fából van a teste és a cipője, szögekből a lába, bőrből a karja. Van íja, nyila, tegeze, bőrove, dárdája csontheggyel, van csonthegyű kése is, meg egy tarisznyája, így járja a világot. A bábfaragó műhelyemben született, és én játszottam vele először. Jankót – mert ez a neve – azért faragtam, hogy a játékboltokban megvehető műanyag hősök, a „G.I.Joe-k” ellenében egy emberibb hőse lehessen a gyerekeknek.” (Néder Norbert bábjátékos, báb- és játékkészítő)

Jankó: A „János” név becézett formája.

PITYKÉZÉS

„Gyermekkoromban – szerencsénkre – még nem volt számítógép, és a televízió is csak ritkán láncolt magához bennünket, volt alkalmunk játszani. A játéknak két véletlre emlékszem: a nagy csapatban zajlókra és a magányosan játszottakra.

Mindkettőnek volt helye gyermeki életben. Szerettem egyedül lenni, s fölépíteni saját világomat, itt én működtettem az apró közösséget. Pici figurákból, termékekből (és minden egyébből, amihez csak hozzá tudtam jutni viszonylag enyhe büntetés fejében) egész várost teremtettem, melyet felelősséggel kellett irányítani. Az egyedül lét alkalmas volt az elmélyült alkotásra, fúrásra-faragásra, a kívülről látszólag értelmetlen tárgyak létrehozására is. Iskolába kerülve legkedvesebb csoportos játékunk a pitykőzés volt. Kijelölt helyről a fal tövébe dobáltuk a nehezen összegyűjtött gombjainkat, s gyakran vesztettünk el egyszerre egy egész télikabáttra valóit. Ez a játék egészen sokáig elkísért. Ifjúként Mongóliát járt barátaimtól kaptam birka bokacsont-készletet, amellyel a pitykőzéshez hasonlóan is lehet játszani. Ennek a játéknak – mely a szerencsejáték, a dobókocka őse is – a világ minden táján fellelhetőek a nyomai, ezeket játékból sokáig követtem. Egyébként is, a világ bármely táján megfordulva elsőként az érdekel, mivel játszanak ott a gyerekek. Legjobban a szibériai manysik fából, csontból és egyéb állati „alkatrészekből” készült játékaik nyűgöztek le.” (Vetró Mihály, nemez- és nemezjáték-készítő népművész)

Pitykőzés: *Gombbal, pitykével űzött, a szabadban játszott gyermekjáték. (pityke: füles, lapos fémgomb, rendszerint férfirubát díszítenek vele)*

FORMA

„Sok kedves játékom van, de a konkrét játéktárgyak helyett engem mindig a forma izgatott. Egy forma számomra lehet pozitív, valami, amit kívülről látunk: ilyen a hóállatépítéskor a hómalac, hóelefánt teste, ilyen a homokvár, amit

egy homokbányában építettünk Szeged mellett gyerekként, de ilyen egy szendvics, aminek mustárral vagy ketchuppal arcot rajzolunk. Aztán meg lehet a forma negatív is, valami, amibe belebújunk: egy bunker, egy sövénybe nyírt kukó, egy rózsekunyhó a nagyszülők kertjében...” (Bérczi Katalin, fafaragó-bábkészítő)

Forma: *Valamilyen tárgy, test vagy tartalom külső, anyagi megjelenési módja.*

FORRÁS

„Gyermekkoromban kerültem a társasjátékokat. Utólag azt gondolom, a szabályok zavartak. Sokkal inkább szerettem a kutyámmal üldögélni a „forrás” partján. Ez a kerek kis tavacska Balatonkenesén, egy nádassal és öreg fákkal borított vadregényes réten fakadt. Ha csak elsétáltál mellette, egy kristálytisza tócsának tűnt, de ha lehasaltál a partjára, és hosszasan bámultál a csillogó víztükrö alá, beléphettél egy tündérpalotába. Bolhárok pattogtak, nyomukban vízikorpiók eveztek, csikbogarak nyargaltak, szitakötőlárva sompolyogtak. A víz alatti sok kis lény úgy tűnt mint-ha repülne: kavargotak, ölelkeztek, táncoltak és menekültek. Ha közéjük nyújtózkodtam, ujjam végével elértem egy kis üreget a meder szélében. Itt lakott a békakirály. Néha kiemeltém onnét, megsimogattam, aztán visszaengedtem. A sok kis vízi lény mind őt szolgálta, s a békakirály igazságosan uralkodott, mind szerettük őt...

Telente a forrást jégpáncél borította, ilyenkor a budapesti lakásunkban gyakran játszottam „esküvőset”. Ez abból állt, hogy a levegőben szálló porszemeket szemlélttem, s néha egy vizes pohárba merített fogkefével közéjük spricceltem. A vízszemek s a porszemek ilyenkor összeházasodtak, s leszálltak a szőnyegre. A szemlélődés azóta is az egyik legkedvesebb játékom. Aki ezt

ismeri, soha nem unatkozik, soha nincs egyedül, hiszen látja, hogy körbeveszi őt a Jóisten által teremtet világ s benne a végtelen sok játékgigra...” (Kő Boldizsár, grafikus, játék-és bábtervező-készítő)

Forrás: *A földből természetes úton előtörő víz és ennek helye.*

BÁBFARAGÁS

„Én teljesen átlaggyerek voltam, átlagjátékokkal. A mi generációnknak és az utánunk jövőknek már nem mondták el, nem mutatták meg, hogy a két kezünkkel is lehet alkotni dolgokat. Erre felnőtt fejjel jöttem rá, s a mai napig ennek a büvöletében élek. 15-20 éve kezdtem el farigcsálni. Egy hegedűkészítő barátomtól kaptam az első, használt szerszámokat. Először szobrokat faragtam, bár már akkor is emberléptékűeket, babaméretűeket, olyanokat, amiket kézbe lehetett venni. A szobrok azonban túl statikusak. A bábfaragással, bábkészítéssel viszont megtörténik a csoda. Döbbenetes, ahogy megmozdul a lába, megmozdul a keze, a fejével biccent – a bábu életre kel! Erről a csodáról szól a mese, Pinokkió története is. Már a nagypapám is szeretett a kis kert végi sutfiába elvonulni, szegeket egyenesítgetni. Én is szívesen vonulok el a műhelyembe, ahol nem zavar senki, ahol faraghatok.” (Balla Gábor, szobrász, játékkészítő)

Bábfaragás: *Emberi vagy állati alakot ábrázoló, kézre húzva, zsinórral, stb. mozgatható figura fából való elkészítése.*

PORTA

„Falusi gyerekként nőttem fel egy szolgálati lakásban. A portán, ahol a házunk állt, volt még fűrésztelep, asztalosműhely, egy terménymalom és kovácsműhely is. Ez a terület Balmazújváros két részének határán helyezkedett el. Hétvégen, vasárnap az emberek nem dolgoztak, az épületek kapui bezártak. Ilyenkor a miénk, gyerekeké lett az egész porta. Mindenféle „csináló játékok” játszottunk: építkezünk a maradék anyagokból és a felhalmozott rönkökből, fabrikáltunk a műhelyekben, egyszerűen a felnőttek életét éljük kicsiben.

Télen a falubeliek kártyáztak vagy sakkoztak, én inkább „ország, város, fiú, lány”-t szerettem játszani. Ezzel a társasjátékkal egy óra alatt körbe lehet kalandozni a világot.

A legnagyobb élmény mégis a szomszéd kislány „háza” volt. Az édesapja mesterember, ács volt, hét fiúgyermekes család legkisebb, hetedik fia. A lányának egy gyönyörű kis faházat épített. Együtt rendeztük be a házat, működtettük, s éltek gyermeki páros életünket.

A bábszínházban az egész világot kell játszani. Amit kitalálsz, el kell készíteni a két kezekkel. Egy hangra vagy egy szóra ott körbe kell járni az egész világot.” (Szász Zsolt, bábművész, rendező, tervező, bábkészítő)

Porta: *1). Falusi, kisvárosi telek, a rajta lévő épületekkel. 2.) Valakinek a háza tája, közvetlen környezete, tevékenységi köre.*

A játszó embereknél kíváncsiskodott:
Kiss Judit és Papp Melinda